

מבוא וכלים לזיהוי הונאות רשת

מאמר שכתב חברנו רון ברונסור לטובת הציבור.

תופעת עוקץ הקשישים הפכה בשנים האחרונות ל"מכת מדינה" ולתעשייה שמגלגלת מיליוני שקלים. ארגוני פשיעה (מהארץ ומחו"ל) מסמנים את האוכלוסייה המבוגרת כיעד אסטרטגי, תוך ניצול ציני של תכונות אופי ופערים טכנולוגיים. הונאות ברשת הפכו נפוצות ומורכבות יותר, והן מנצלות פערי ידע טכנולוגי, בדידות ונכסים מצטברים של קורבנות מבוגרים; הונאות אלה כוללות גניבת זהות, פשינג, ותרמיות טלפוניות שמסתיימות בהעברות כספים או חשיפת פרטים רגישים. המצב מחמיר מאד עם המעבר של פושעי הסייבר לשיטות מבוססות בינה מלאכותית שמטרתן ליצור אמינות מדומה, ושיטות אלה מכות ללא רחם בקשישים.

מדוע דווקא הגיל השלישי? (הפסיכולוגיה שמאחורי העוקץ).

הנוכלים אינם מסתמכים רק על חוסר ידע טכני, אלא בעיקר על **הנדסה חברתית** ופסיכולוגיה:

- **אמון בממסד:** בני הדור המבוגר חונכו לתת אמון בסמכויות (משטרה, בנק, רשות הדואר). כאשר אדם מציג את עצמו כבעל תפקיד, הנטייה הטבעית היא להאמין לו.
- **בדידות:** לעיתים, קשישים הגרים בגפם צמאים לשיחה, והנוכלים מנצלים זאת כדי ליצור קשר ראשוני "ידידותי".
- **חרדה כלכלית:** הפחד מאובדן העצמאות הכלכלית או מכך ש"הכסף בסכנה" גורם לקבלת החלטות פזיזה מתוך לחץ.
- **זמינות כספית:** לאוכלוסייה זו יש לעיתים קרובות חסכונות נזילים, פנסיות או נדל"ן, מה שהופך את העוקץ למשתלם עבור העבריינים.

גופים רבים עוסקים במדינה בתופעה זו: משטרת ישראל, מערך הסייבר הלאומי, איגוד האינטרנט הארצי, בנק ישראל, הבנקים, קליניקות בפקולטות למשפטים, וועדות הכנסת. **אולם אין (כרגיל...) גוף מרכזי לאומי המתכלל את הנושא.**

בשנה האחרונה קמו מספר ארגוני מתנדבים ברחבי הארץ, ביניהם ארגון "מעו"ת", גוף מתנדבים ארצי שעוסק בהרצאות, במניעה ובלידוי נפגעי עוקץ בקרב ריכוזי הגיל השלישי. אני פעיל בסניף החיפאי של "מעו"ת" תחת מחלקת הרווחה של עיריית חיפה.

החומר בנושא, רב. להלן מספר מצומצם של קישורים למסמכים ומצגות שיאירו את הנושא ויתנו לקוראים רקע ראשוני.

○ מבוא להונאות דיגיטליות וכלים להתגוננות (מסמך PDF)

○ מצגת "העוקץ הרוסי" - למרות השם 😊 היא מומלצת 😊

מצגת עכשווית שהוצגה לפני מספר ימים בפורום ארצי של ארגון "מעות" ע"י תת-ניצב (בדימוס) חיים כהן, מייסד הארגון. המצגת מיועדת לאוכלוסיית הקשישים דוברי הרוסית, אך היא **ממש מתאימה ורלוונטית לכולנו** (מצגת Powerpoint -יש לראותה במוד מצגת)

○ מדריך של איגוד האינטרנט הארצי לשימוש מוגן ובטוח בצ'ט בינה מלאכותית

בתקווה שמצאת עניין במאמר ובקישורים,

רון ברונוסר.

ט.ל.ח.